

Historie zámku

Landštejnové

1480 - 1515

Landštejnové vystavěli kolem r. 1480 hrad Nový Světlov. Pocházeli z větve mocného rodu Rožmberků. Pětিলistá růže v rudém poli, kterou měli ve svém znaku Landštejnové, byla dědičkou osmicípé hvězdy Šternberků, posledních držitelů Starého Světlova. Osmicípou hvězdu, avšak se změněnou rudou barvou pole, převzalo do svého znaku starobylé městečko Bojkovice, které se po vystavění Nového Světlova stalo střediskem feudální oblasti o rozloze větší než 300 km². Ctibor z Landštejna byl nejvýznamnějším držitelem hradu, v roce 1511 založil první cech v Bojkovicích soukenický. Dal také vystavět nad Bojkovicemi, asi uprostřed prostranství dnešního hřbitova, gotický kostelík sv. Jiří, z něhož se zachovalo jen několik kamenných gotických článků a zlomek okenní kružby s vytesanou pětिलistou růží - znakem Landštejnů.

Biberštejnové

1515 - 1516

Po Ctiborově smrti zdělila Nový Světlov jeho dcera Jitka, která učinila jeho spolujednatelkou svého manžela, Joachyma Biberštejna. Panství pak od nich po krátké době koupil Burian z Vlčnova.

Burian z Vlčnova

1516 - 1549

Nový majitel světlovského panství, který měl za manželku Johanku z Kornic, svůj majetek dále různými koupěmi rozšiřoval. Roku 1544 ho král Ferdinand jmenoval vyšším sudím nad královskými many na Moravě a sněmem moravským byl zvolen do komise pro vyhledávání a k napravení starých a nových zemských zřízení. Za jeho panování r. 1526 vyplenili Bojkovice Turci.

Bilík z Kornic

1549 - 1551

Burian, ač měl tři dcery, odkázal Nový Světlov svému švagru, Hynku Bilíkovi z Kornic, který se však dědictví vzdal ve prospěch prostřední Burianovy dcery Kateřiny, provdané za Adama z Lomnic.

Kateřina z Vlčnova

1552 - 1561

Poněvadž hrad, tak jak jej Kateřina převzala, neposkytoval bezpečné sídlo, dala jej r. 1555 dobře opevnit a rozšířit. Tento letopočet lze ještě dnes číst na znakové desce, umístěné nad jedním ze tří zámeckých vchodů (nad vchodem do muzea u vysoké věže) - KZW. Se jménem Kateřiny z Vlčnova je trvale spojena existence a historie usedlosti čp. 70 v Bojkovicích, kterou r. 1556 privilegiem osvobodila od všech dávek a poplatků věnovala paní Barboře Závadské za věrné služby. Od r. 1623 drží tuto usedlost nejstarší bojkovický rod Lahutů. Nemajíc mužských potomků, postoupila Kateřina z Vlčnova r. 1563 celé panství i s hradem svému synovci, Bedřichu Tetaurovi z Tetova.

Tetaurové z Tetova a Malenovic

1562 - 1592

Bedřich Tetaur představoval typ feudálního pána, často všemi prostředky zabezpečujícího a rozšiřujícího svá vrchnostenská práva. Přesto však v jeho poměru k bojkovickým poddaným, přihlédneme-li k feudálním poměrům 16. století, je možno spatřit určité pochopení pro některé problémy současné doby. Nejenže upravil a přesně vymezil vzájemnými smlouvami s poddanými poměry robotní, ale poskytl jim i výhody v užívání panských lesů a pastvin. Městečku Bojkovicím udělil právo svobodného prodeje soli, vybuodoval v jeho středu chudobinec, pro který založil i nadaci. Potvrzením významných privilegií zajistil bojkovickým soukeníkům příznivější podmínky k provozování řemesla a hájení stavovských zájmů a povolil zřízení dalších cechů, ševcovského (1568) a řeznického (1571).

Tetaury připomínala ještě donedávna jejich jménem označená ulice v Bojkovicích a dvě pětiboké nízké věže zvané lidově „tetaurky“, které zůstaly zachovány z opevnění městečka, stojí dodnes (v prostoru hřbitova) jako jejich památníky.

Provedení rozsáhlých stavebních změn na hradním objektu, jejichž výsledkem byla přeměna slohu gotického na renesanční, bylo též jejich dílem. Poslední potomek Tetaurů Václav prodal roku 1594 Nový Světlov se vším, co k němu náleželo, Janu Jetřichovi z Kunovic.

Jan Jetřich z Kunovic

1592 - 1595

Jana Jetřicha z Kunovic možno právem nazvat despotou, neboť poddaní museli na jeho panství velmi často zakoušet nesnesitelné břemeno svého nevolnictví. Jsou zaznamenány nesčetné případy jeho zvrů. Vězením a ještě mnohem krutějšími prostředky nutil např. své poddané z jedenácti obcí svého panství k takovým robotám, kterými mu podle dřívějších a všemi předchozími majiteli panství uznávaných ustanovení nebyli povinováni.

Nesnesitelnost tehdejších poměrů dosáhla takového stupně, že poddaní se r. 1598 odhodlali vznést proti tomuto útlaku stížnost k zemským soudcům, kteří rozhodli v jejich prospěch. Ještě téhož roku, co byla tato pozoruhodná událost zaznamenána, opustil Jetřich z Kunovic světlovské panství.

Zdeněk Žampach z Potštýna

1595 - 1600

Zdeněk Žampach z Potštýna převzal Nový Světlov po Janu Jetřichovi, vyměnil jej za své panství hranické a drahotušské. Nový majitel byl na světlovském panství postaven před velmi neutěšené poměry, vyznačující

se především nespokojeností, ba rozjitřeností poddaných, vystavených bezohlednému útlaku jeho předchůdce.

Proto prvním z významných opatření Zdeňka Žampacha bylo pořízení tzv. Register důchodů ze všech obcí

panství světlovského i léna vasilského, obsahujících záznamy o všech povinnostech poddaných i privilegiích,

poskytnutých jednotlivým obcím dřívějšími majiteli.

Nejen že tím získal v tomto směru přehled, ale zavedl tak i žádoucí pořádek, uznal přitom stávající výsady vesnic. Tím se tento majitel panství velmi zasloužil o zlepšení neblahých poměrů v tomto kraji.

K světlovskému panství patřilo tehdy 23 osídlených vesnic, včetně obcí léna vasilského, nepočítaje v tom velký počet osad opuštěných a zpustlých.

Jan Jetřich z Kunovic

1600 – 1609

Nedlouhé období vlády tohoto feudála je poznamenáno zvláštní, smutnou událostí, jejíž tragiku výstižně vyjadřuje následující věta: „Kdo tu jdeš kolem místa tohoto, vzpomeň v lásce bratří svých.“ Uvedený nápis

připomínal kdysi památku zahynulých čtyř set obyvatel městečka, které roku 1605, kdy byl světlovský hrad obležen uherskými povstalci - Bočkajovci, vyvedl z hradu, v němž hledali ochranu, věrolomný hejtmán a vydal je oblehatelům. V místech, kde stojí dnes barokní sousoší, byli všichni povraždění. Po neúspěšných náporech na světlovské hradby vpadli tehdy nájezdníci do Bojkovic a okolních vesnic a zde ohněm a mečem dokonali své zhoubné dílo.

Hanuš Petřvaldský

1609 - 1613

Hanuš Petřvaldský, který vystřídal na Novém Světlově Jana Jetřicha z Kunovic, zde pobyl jen velmi krátkou dobu, než převzali panství uherští Serenyiové, kteří sem přišli počátkem 16. století, kdy četné rody uherské šlechty, vypuzené ze země Turky, se usazovaly na Moravě. Aby bylo možno utvořit si obraz o situaci, je třeba poznamenat, že již od let 1200 byl kraj dějištěm ničivých a vyliďňujících vpádů a nájezdů nejprve Tatarů a Kumánů, později r. 1426 jím prošla husitská vojska, v letech 1468 - 1478 zničily kraj války uherské, vedené mezi Matyášem Korvínem a Jiříkem z Poděbrad. Z toho lze soudit, že jak Starý Světlov a jiné hrady, tak později i Nový Světlov byly vybudovány především proto, aby v této předsunuté části Moravy, která byla tak často dějištěm ozbrojených střetnutí, plnily svůj úkol vojenský.

Serenyiové z Malého Serenu

1613 - 1746

První z rodu Serenyiů František se činně zúčastnil odboje proti císaři Ferdinandu II. Jen na přímlovu svých dvou synů Pavla a Gabriela, stojících na straně císaře, ušel konfiskaci veškerého majetku. Jim také zanechal Nový Světlov, k němuž přikoupili tito noví držitelé panství luhačovské, načež se o majetek rozdělili tak, že starší Pavel si ponechal Luhačovice a mladší Gabriel Nový Světlov s lénem vasilským. Uskutečněnými koupěmi Kunvaldu, Milotic, Zlína a Lomnice rozšířil Gabriel svůj rodinný majetek a dosáhl též četných vysokých hodností, hraběcí titul a úřad zemského hejtmána moravského.

Kromě četných méně významných zásahů, uvolňujících pouta poddanských povinností v celém panství a poskytujících různé výhody všem obcím, osvobodil r. 1636 obyvatele Bojkovic od veškeré roboty proti roční dávkou 300 zlatých, vyjma pracovní povinnosti při opravách hradu a dvora. Daroval městečku rozsáhlé lesy na

uherské hranici i v blízkém okolí a dal znovu zřídit nájezdy zničený chudobinec, který obdaroval poli a

loukami. Starým cechům, jako byl cech soukenický, založený r. 1511, ševcovský z r. 1568 a řeznický z

r. 1571, potvrdil artikule a všechna nabytá privilegia a r. 1638 umožnil ustavení nových cechů a to

tkalcovského, krejčovského, kovářského a kožešnického. V letech 1650 - 1656 nechal vystavět v Bojkovicích

nynější pozdně renesanční kostel sv. Vavřince, jehož masivní zdivo mělo současně poskytovat bezpečný azyl

obyvatelům v případech již zmíněných vpádů z Uher.

Ničivé vpády na Bojkovice byly v letech 1620, kdy sem vtrhla vojska Gábora Betléna a v roce 1621 vojska Jana Jiřího Krnovského. V letech 1663 - 4 vyplenili Bojkovice Turci.

Přešli přes Hrozenkovský průsmyk za pomoci vyzvědačů. Vypáleny byly obce Bzová, Krhov, Komňa, Hostětín, Pitín, Rudimov, Záhorovice a Vasilský dvůr. Postupovali na Klobouky. Po jejich odchodu zřídili moravští stavové zemskou obranu (1500 pěších a 500

jízda) a na kopcích se zapalovaly varovné ohně. Další vpády v letech 1679 - 83 prováděla vojska Imricha Tökölyho. V letech 1704 - 10 táhli krajem Kuruci pod vedením Františka Rakoczyho. Když se jim nepodařilo dobýt Uh. Brod, vrátili se Hrozenkovským průmyslem zpět. Na obranu byl vytvořen sbor „portášů“ (445 mužů), aby hlídali hranici s Uhrami. Během tohoto období byly Bojkovice několikrát vypleněny.

Krevní či útrpné právo leželo jako těžký mrak nad celým krajem téměř půldruhého století. Krevní kniha městečka Bojkovic, která je sbírkou protokolů z činnosti hrdelního práva a obsahuje zápisy o mnohých procesech z let 1630 - 1731 svědčí o nelidskosti tehdejší justice. V tmavých sklepiích hradu a v mučírňách museli mnoho trpět vinní i nevinní delikventi, mezi nimi i ti, kteří byli nařčeni z čarodějnictví nebo se dopustili mravních poklesků. Avšak i robota a poddanství doléhaly zvláště v dobách pustošivých nájezdů těžce na lidi žijící pod hradem, z nichž mnozí za často i nepatrné přestupky okoušeli býkovce a okovů v podzemním vězení.

Nelze se proto divit, že např. r. 1761 vtrhli poddaní v počtu asi 100 osob do hospodářského objektu hradu - panského dvora, kde demolovali místnosti, ztýrali dráby a pustili na svobodu dva chycené rekruty.

Feudální pán vlastnil právo rozhodovat o svých poddaných po všech stránkách. Vždyť bez jeho svolení nesměl poddaný nebo obec rozhodovat svobodně ani o soukromých ani o společenských záležitostech. Často putovali k hradní bráně se svými úředními záležitostmi a pro příkazy vrchnosti, všichni ženichové a nevěsty pro povolení k sňatku, rodiče s prosbou o svolení dát děti do školy či do učení, nebo ti, kdo minili změnit svá bydliště. To vše se mohlo stát jen se svolením světlovského pána.

Guiardové ze St. Julien

1746 - 1803

V poslední vůli ustanovila hraběnka Karolina, poslední z rodu Serenyiů, dědicem panství svého manžela Josefa Guiarda, po němž z druhého manželství zůstali tři synové, kteří r. 1803 prodali Nový Světlov i s panstvím Žofii Haugwitzové. Tímto prodejem přešlo panství do vlastnictví nového rodu, který po přeslici vládl Světlovem až do roku 1906.

Žofie Haugvicová

1803 - 1835

Žofie Haugwitzová, velká milovnice hudebního umění, založila v Bojkovicích orchestrální těleso vysoké úrovně. Je proslulá svou neobvyklou závětí vedoucí k domněnce, že na sklonku svého života se stala podivínkou, nebo ženou liberálnějších názorů, snažící se vymanit z pout přísných šlechtických tradic a zvyklostí. V této závěti totiž velmi omezila nebo i pominula dědické nároky svého příbuzenstva a pamatovala značnými odkazy a důchodovým zajištěním nejen na vrchnostenské úřednictvo, ale i své služebnictvo a také na bojkovské hudebníky, kteří se těšili její velké přízni.

Larisch-Mönnichové

1835 - 1884

V době, kdy vojenský význam hradu nového Světlova pozbyl své opodstatnění, přetváří se objekt hradní na objekt zámecký. Renesanční hrad, poprvé přestavěný z gotického

v 16. století Tetaury z Tetova, znovu přestavěl v letech 1846 - 1856 podle návrhu vídeňského architekta Eduard Kuschee na zámek v slohu anglické tudorské gotiky Jindřich Larisch-Mönnich. Od této doby stojí Nový Světlov jako zámek, sloužící výhradně k reprezentaci svého majitele. Jindřich Larisch-Mönnich, ostravskokarvinský průmyslník usiloval o využití železných rud, vyskytujících se v blízkém okolí Bojkovic - vybudoval v Bojkovicích železnou huť. Všechny litinové výrobky, potřebné při rekonstrukci hradu byly odlity v této Jindřištině huti, která pracovala necelých deset let (1840 – 1856).

Bellegardové

1884 – 1906

Panství zdělila Larisch-Mönnichova vnučka Jindřiška a jeho držitelem se stal pak její manžel August Bellegarde. V roce 1906 bylo panství prodáno uherskému šlechtici.

Aladar Karatsonyi

1906 - 1907

Nový Světlov po velmi krátké době prodal polskému knížeti Lubomierskemu.

Jiří Lubomierski z Rozwadova

1907 - 1914

Lubomierski byl poslední šlechtický majitel světlovského panství. Roku 1914 převzala Nový Světlov do vlastnictví Pozemková banka v Praze.

Pozemková banka v Praze

Po první světové válce byly majetkoprávní poměry vytvořené rozdělením světlovského majetku velmi neurovnané. Vlastníkem celého objektu se po dohodě stal dr. Bublík, který ho věnoval své dceři Jarmile, provdané za Ladislava Zbořila.

Ladislav Zbořil s chotí Jarmilou

1926 - 1946

Se stali vlastníky panství 16. prosince 1926. V letech 1926 a 1927 byl zámek důkladně opraven. Na střechy byla položena nová krytina, celý zámek byl omítnut, uvnitř byly opraveny a vymalovány všechny místnosti, z nichž mnohé už hrozily sesutím.

Ing. Arnošt Rolný

1992 – 1998, 2000 - 2002

Arnošt Rolný získal zámek v restituci v roce 1992. V roce 1993 přistoupil k další rekonstrukci zámku – pokoje ze soc. zařízení, následovalo vybudování sauny, výtahů. Budoování dalších okolních objektů - Zámeček, rekonstrukce konírně, rekonstrukce kravína na šicí dílnu, tenisové kurty se zázemím, čistírna odpadních vod. Celý záměr se však ukázal jako neživotaschopný, veškeré nemovitosti propadly do zástavy úvěřujících bank. Nastává dlouhé a temné období historie Nového Světlova, celý areál je uzavřen a až do roku

2003 je bez provozu, dochází k devastaci stavebně-technických funkcí. Majetek drží v rukou správce konkursní podstaty.

Josef Novotný

od r. 2003

V roce 2003 kupuje Zámek Nový Světlov s 15 ha souvisejících pozemků pražský stavební podnikatel Ing. Josef Novotný. Rodák ze Slovácka připravuje projekt celkové rehabilitace zámku včetně generální modernizace všech podstatných stavebních částí budovy. Základním architektonicko-stavebním záměrem je maximální snaha o návrat k původní dispozici romantické přestavby z let 1846 - 1856 vídeňského architekta Eduarda Kuscheeho, který návrh realizoval pro tehdejší vlastníky (významné podnikatele v hutnictví Jindřicha Larisch-Mönnicha s manželkou Jindřiškou).

Dominantním prvkem investičního záměru je přeměna budovy na kulturně-společenské centrum s nadstřešením Hlavního nádvoří (hlavní společenský sál pro 500-600 osob), znovuoobnovením Malého nádvoří, obnovením tradičních funkcí - historických sálů (obřadní síň, taneční sál, muzeum, obrazárna a vyhlídková věž), hotelové části a příslušenství (hudební klub, restaurace, vinárna, kavárna, kuchyně).

Koncem roku 2010 úspěšně pokračují plánované stavební práce s předpokladem jejich dokončení v závěru tohoto roku. Zahájení plného provozu se předpokládá v jarním období 2011, a to řadou významných společenských a kulturních akcí, koncertů, divadel a prezentací.

BESS
BUILDING